

a dalnokverseny

KORUNK
PRÓZÁJA

ó, már csaknem egy éve, hogy sor került a dalnokversenyre, mondta a várúr, magához intette az egyik szolgát, s valamit a fülébe sűgött, mire amaz ismételt mély hajlongások közepette gyorsan eltávozott.

hihetetlen, mondotta az öreg. én meg rögtön felkerekedtem, amikor a nevezetes dalnokverseny híre a fülembé jutott. jobbával

beletúrt kissé elhanyagolt szakállába, s eltűnődve, mereven pillantott sebes, dagadt lábára, ősz fejét csóváltatva. hihetetlen, ismételte fáradt hangon, aztán tompán ejtette ki a szavakat: nagyon messziről jövök, a távoli Erdélyből. az út hosszú volt, és koromat tekintve rendkívül fárasztó. voltaképpen ezért érkeztem csak most ide. hát, ez sajnálatos, mondta a várúr, de mi igazságosak vagyunk, és mindenkinek egyenlő esélyt biztosítunk. jelentkezzék talán a következő dalnokversenyen. és arra mikor kerül sor, kérdezte az öreg.

ezt még nem döntöttük el, de hozzávetőleg öt-tizenöt év múlva, mondotta a várúr.

az öreg egy pillanatig morfondírozott, aztán így szólt: attól tartok, hogy nem várhatok ennyi ideig.

a várúr figyelemmel mustrálgatta az öreget. meglehet, hogy igaza van, mondotta, de azonnal bátorítónan megveregette az öreg vállát, mintha sajnálta volna, hogy ezt mondotta.

az öreg, aki őszintén sajnálta, hogy zavarba hozta a várurát, sűrűn elnézést kért, és restelkedve elfordította a tekintetét. nézegetni kezdte a terem falain a nagy freskókat, amelyeken minden ábrázolt jelenet középpontjában a várúr állott; lát-szólag régebbi freskókra pingálták őket, s ezek némely helyen még halványan áttetszettek. az öreg hirtelen félbeszakította a freskók szemlélését, amikor meghallotta a szolga harsány hangját, aki tiszteletteljesen valamely személy érkezését jelentette be. kíváncsian fordult az ajtó irányába, és figyelemmel nézett a közeledő, kissé túlméretezett, de gondosan ápoló férfira, akinek gömbölyű, duzzadt arca ragyogott a hájtól és a kifejezéstelenségtől.

a férfi fejét három dús, körkörös elhelyezett babérszőrű övezte, kezében pedig lantot tartott, amelyet felemelt, és gyöngéden a mellére szorított, miközben diszkrét, kifogástalanul begyakorolt meghajlással üdvözetét tolmácsolta. testalkata ellenére feltűnően könnyed volt a járása, s ugyanakkor biztos és öntudatos is.

ez, amint az öreg megállapítani vélte, olyan ember járása, aki bármilyen helyzetváltozás esetén biztosan áll a talpán.

ez Walther, a díjnyertes győző, odaadó, serény és fáradhatatlan dalnok és vitafél, szólt a várúr az öreghez, s míg jobbával az öregre mutatott, Waltherhez fordult: ez pedig...

általában Klingsornak* neveznek, mondta az öreg.

Klingsor, csodálkozott a várúr, és hosszabb szünet után, miközben gondolataiba merülve, félig lehunyt szemmel ült, feloldódott mélységes eltűnődésének merevségéből, s így szólt: persze, persze, azt hiszem, hallottam magáról. de már nem emlékszem pontosan, hogy jó vagy rossz értelemben, ám ez könnyen kideríthető.

* Klingsor, a bűvös dalnok, mondai alak. Egyes adatok szerint Erdélyből származott, és részt vett a wartburgi dalnokversenyen. Alakja Novalis, E. T. A. Hoffmann és más írók műveiben is felbukkan.

a várúr ismét magához intette a szolgát, és valamit újra a fülébe súgott, mire az bólintott, és szó nélkül elhagyta a termet egy hasadékon át, amely néhány pillanatra a falban keletkezett, s a szolga mögött azonnal bezárult.

hogy maga Klingsor-e vagy sem, annak nincs jelentősége, mi ugyanis nem teszünk különbséget, mondotta a várúr. és hogy jó vagy rossz emlékezetemben őrzöm, az rögtön kiderül. de mindez alapjában véve érdektelen. amint már mondtam, mi igazságosan járunk el, és mindenkinek egyenlő esélyt biztosítunk.

az út hosszú volt, hosszú és fárasztó, mondta Klingsor, mintha semmit sem hallott volna a várúr eddigi szavaiból.

ez pejsze nagyon sajnálatos, mondta a várúr.

micsoda, kérdezte Klingsor.

a várúr leintette. hagyja a mélabút, mi sok mindent megértünk, szólt mosolyogva, és jelt adott Klingsornak, hogy lépjen közelebb. miközben aztán felpillantott a szolgára, aki éppen kivált a falból, és gyors léptekkel áthaladt a termen, tovább beszélt Klingsorhoz: hát csomagolja ki a hangszerét, s ha elbűvölőbben játszik, mint Walther, megsemmisitem a verseny eredményét, és magát nyilvánítom a dalpárbaj jogos győztesének.

ebből láthatja, milyen becsületes várurunk szándéka, szólt Klingsorhoz futólag a szolga, majd hosszasan és buzgólkodva sugdolózott a várúrral, aki a titkos beszélgetés közepette le nem vette a szemét Klingsorról, és jelentőségteljesen bólogatott.

kezdhetjük tehát, mondotta végül a várúr. és Waltherhez meg Klingsorhoz fordulva, felkérő kézmozdulattal így szólt: induljanak le nyomban a várhegyen. az ablakból majd jelt adok, mikor kezdődhet a versenyfutás fel a hegyre.

Klingsor úgy tett, mintha fel akarna állni, de mégis ülve maradt a széken, szükség van erre, kérdezte.

bár nagyvonaliak lehetünk, kivételt nem tehetünk, mondta a várúr.

Klingsor a vállát vonogatta.

sajnálom, de ez majd jelentősen befolyásolja a végeredményt, szólt a várúr.

ezen már nem lehet változtatni, mondta Klingsor, s újra csak a vállát vonogatta. nos rendben, ha így akarja, mondta a várúr, és felszólította a két résztvevőt, helyezték lantjukat a mérlegre, amelyet a szolga időközben behozott. s hogy a lantok megmérettetését személyesen ellenőrizhesse, a várúr megparancsolta, hogy vigyék őt székében a mérleghez.

a szolga most arra kérte a résztvevőket, álljanak rá felváltva egyedül és lantjukkal együtt a mérlegre, majd mindegyiket a másik lantjával, és végül mindkét résztvevőt lemérte együttesen, előbb lantok nélkül, majd azokkal együtt.

hogy a lantja könnyebb, az szintén sokat nyom majd a latban, szólt a várúr fejcsoválva Klingsorhoz, miután a művelet befejeződött.

azt hittem, mondta Klingsor, hogy a lantjátékban mérkőzünk meg egymással.

épp ez az, mondta a várúr. melyik kötelező dalt akarja most előadni.

kötelező dalt. erről sosem volt szó, csodálkozott Klingsor.

nem a mi hibánk, ha erről nincs tudomása, mondta a várúr.

és melyek volnának azok, hátha tudok véletlenül egyet közülük, mondta Klingsor.

a nap felragyog hajnalpirban, vörösen csillog a hajnalfény, a láthatáron hajnal hasad, az új nap arany sugarában, a hajnal vörösen világlik, hajnali fényben új nap ébred, a nap új ragyogásra kél, világló fény a láthatáron, mondotta a várúr.

egyetlenegyét sem ismerek, mondta Klingsor.

nos, akkor tulajdonképpen már félbe is szakíthatnánk a versenyt, szólt a várúr, de nem akarjuk elbátortalanítani.

szép, mondta Klingsor, habozás nélkül kézbe vette lantját, s dalba kezdett.

amiközben Klingsor dalolt, a szolgálók egyenként halkán beléptek a terembe, de

lassan az összes várlakók odagyűltek, végül még a freskók alakjai is leszálltak, és lélegzetviasszafojtva hallgatták az öreg hangját.

amikor Klingsor befejezte, mindnyájan hangosan tetszésüket nyilvánították, s egyhangúlag azzal a kéréssel ostromolták, adjon elő más dalokat is, ezért nem tehetett mást, engedett a lelkes hallgatóság unszolásának. az öreg így csaknem négy óra hosszat dalolt megszakítás nélkül, a teljes kimerülésig. a váratlan siker azonban szinte elszédítette.

miután Klingsor végül lankadtan félretette lantját, a várúr intett a jelenlevőknek, hogy hagyják el a termet. ő maga felemelkedett, lassú, súlyos léptekkel Klingsorhoz közeledett, két lépésnyire megállt előtte, fejét enyhén hátravetette, s összehúzta a szemét, közben pillantását egy állandó pontra szegezte, amely látszólag jóval túl volt a fogalmak világának határán.

valóban nagyszerűen játszott, szólt a várúr fojtott hangon Klingsorhoz egyetlen hibája az volt, hogy lantjátékát saját dalával kísérte. ezt a hibát, persze, magasan pontozzuk majd.

Klingsor egy pohár bort kért, amit az egyik udvarhölgy azonnal oda is nyújtott neki. látja, folytatta a várúr, a saját dalát mindenki tudja lanton kísérni, ez olyan tény, amelyet a maga példája ismételtén igazolt. ha azonban dal és lantjáték egyetlen előadóban egyesül, akkor az mindig csak fél művészet, s akkor is csupán a legszerencsésebb esetben. a várúr Walther felé bólintott, és jelt adott neki, hogy vegye elő védőtökjából és tartsa készenlétben lantját. amikor Klingsor a lantot megpillantotta, álmélkodva és értetlenül hol Waltherre, hol a várúrra, hol a lantra tekintett.

be van játszva a nagy témára, s ehhez elegendő egyetlen húr, mondotta a várúr. több húr csak gyöngiténé a koncentrációt.

a várúr e szavak után öt nyers tojást kért, amelyet cukorral, vörösborral és növényi nedvekkel egy aranyserlegben összekavart, s aztán egyetlen hajtásra kiitta.

hogy mi a fél művészet ellentéte, szólt a várúr Klingsorhoz, azt megmutatja most nekünk Walther, miközben lantján kísér egy dalt, amelyet természetesen nem ő ad elő, de amelyet oly tökéletes belcéliséssel kísér, hogy azt az általános benyomást kelti, mintha a sajátja volna.

Klingsor még mindig Walther lantjának szemlélésével volt elfoglalva, ámuldozásából nem tudott felocsúdni.

a várúr hirtelen fülsiketítő dalolásban tört ki, amelyhez Walther nagy hévvel csapkodta a lant egyetlen húrját.

az ablakpárkányokról fölrebentek a galambok, izgatottan verdesték a színes ablakszemeket, és kinn az oszlopos folyosókon számtalan lépés gyors távozása hallatszott.

Klingsor hét pohár bort üritett ki egymás után.

amikor Walther befejezte játékát, a várúr így szólt Klingsorhoz: most már el kell ismernie: a dalmokverseny lefolyása szerint maga minden tekintetben alulmaradt. s ha őszinte és igazságos akarok lenni, akkor kétségtelenül Walthert kell győztesnek nyilvánítanom.

ezután a várúr ünnepi lakomát hordatott fel, s Klingsort is arra kérte, vegyen részt. röviddel éjfél előtt, amikor az ünnepség elérte tetőpontját, a várúr Klingsorhoz közeledett, barátságosan megveregette a vállát, és így szólt: rendkívül sajnálom, de talán vigaszul szolgálhat, ha még egyszer arra emlékeztetem, hogy mintegy öt vagy tizenöt esztendő múlva újabb dalmokversenyre kerül sor.

Ritoók János fordítása